

Økonomisk politik - målsætninger og sammenhænge

20/19090 Åben Sag

Sagsgang

ØK

Sagsfremstilling

I forbindelse med kommunalbestyrelsens behandling af den samlede budgetopfølgning på mødet den 20. oktober 2020 blev det aftalt, at der på det kommende økonomiudvalgsmøde ville være en drøftelse af de økonomiske målsætninger, sammenhænge og størrelsen af kassebeholdningen.

Økonomichefen vil som indledning til drøftelsen holde et oplæg om de økonomiske målsætninger og sammenhænge på mødet.

Kommunalbestyrelsen har vedtaget en række målsætninger, som danner grundlag for den overordnede økonomistyring i kommunen, men samtidig er kommunen også via forskellige love omfattet af målsætninger. Kommunen er således omfattet af såvel nationale som egne vedtagne økonomiske målsætninger, for at sikre en langsigtet og bæredygtig økonomistyring.

Landets kommuner er omfattet af budgetloven, det betyder blandt andet, at der er årlige udgiftslofter for de kommunale serviceudgifter. For Norddjurs Kommune betyder det, at serviceudgifterne ikke må overstige en ramme på 1,74 mia. kr. i 2020. Der er en samlet serviceramme for alle landets kommuner, som aftales i forbindelse med økonomiaftalen mellem KL og regeringen. Hvis kommunerne overskrider den samlede serviceramme medfører det sanktioner både individuelt og kollektivt. Hvis de kommunale regnskaber viser, at kommunerne under ét har overskredet servicerammen, nedsættes bloktilskuddet tilsvarende som sanktion. 40 pct. er fælles og 60% er individuelt på de kommuner, der har overskredet deres budgetter. Der er således både en solidarisk hæftelse blandt kommunerne.

Der gælder en tilsvarende ramme for kommunernes anlægsudgifter. Der er dog kun en beløbsmæssig sanktion på overholdelse af anlægsrammen i forbindelse med budgetlægningen, men det er ligesom servicerammen vigtigt for KL og kommunernes troværdighed at aftalerne på anlæg

også overholdes i såvel budget og regnskab. I 2020 er anlægsrammen suspenderet pga. af covid19 situationen. Men i 2021 har Norddjurs Kommune en anlægsramme på 114 mio. kr.

Historisk har kommunerne i regnskaberne holdt sig under servicerammen, og er derfor ikke blevet pålagt sanktion, men kommunerne og herunder Norddjurs er blevet pålagt kollektive sanktioner på af skatteforhøjelser. Aktuelt i 2020 har Norddjurs Kommune fået en kollektiv skattesanktion på 1,6 mio. kr., fordi andre kommuner har sat skatten op udenfor den aftalte ramme. Sanktionen er fuldt indfaset i 2025 med 6,2 mio. kr. Derudover kommer der en ny fællessanktion oveni for 2021 på ca. 0,2 mio. kr. i 2021 stigende til ca. 0,8 mio. kr. når den er fuldt indfaset i 2026.

Der er i økonomaftalen og i den nye udligningsreform tilført flere midler til kommunerne end den tilsvarende stigning i serviceramme og anlægsramme. Det er med til at styrke kommunernes likviditet, men kommunerne har pga. de aftalte rammer på service og anlæg ikke mulighed for at anvende alle midlerne.

I forhold til likviditet skal kommunerne overholde en grundlæggende målsætning om at den gennemsnitlige kassebeholdning for de seneste 12 måneder skal være over 0 kr. ellers sættes kommunen under administration af social- og indenrigsministeriet.

I den budgetanalyse af likviditeten, der blev udarbejdet forud for budget 2020 var en af konklusionerne, at Norddjurs Kommunes nuværende minimumsmålsætning om en gennemsnitlig kassebeholdning på minimum 150 mio. kr. vurderes at være mere robust i forhold til at imødekomme de fleste uforudsete hændelser. Det er dog under forudsætning af, at der lægges et realistisk budget, og kommunens øvrige økonomiske målsætninger samt spilleregler omkring budgetopfølgning og kassefinansierede tillægsbevillinger bliver overholdt.

En anden konklusion i analysen var også, at I sammenligning med gennemsnitskommunen bør Norddjurs Kommune have en større minimumsmålsætning end gennemsnitskommunen. Dette skyldes særligt følgende forhold:

- Cirka 55 mio. kr. af kommunens kassebeholdning udgøres af deposita og hensættelser til vedligehold af ældreboliger

- Kommunens garantiforpligtelser er væsentligt større end gennemsnitskommunens, samtidig med at der ikke er deponeret midler som sikkerhed
- Kommunen har et efterslæb på vedligehold af veje og bygninger.

En kassebeholdning på 150 mio. kr. svarer til ca. 4.000 kr. pr. indbygger. Norddjurs Kommune har ved udgangen af august 2020 en gennemsnitlig kassebeholdning på ca. 263 mio. kr. Kassen har været stigende siden 2018. Det skyldes både, at der blevet vedtaget besparelser i 2019 med en fuld årlig virkning på ca. 100 mio. kr. men også, at regnskabet for såvel 2018 og 2019 har vist et overskud. Endelig ses der i forbindelse med covid situationen i 2020 tilført ekstra midler til kommunen i midtvejsreguleringen samtidig med, at der ses en forsinkelse i forbruget. Disse forhold er med til at kassebeholdningen har været i stigende.

I det netop vedtagne budget for 2021-2024 er der aftalt, at der over de kommende 4 år anvendes ca. 80 mio. kr. af kassen. Kassebeholdningen vil derfor være faldende frem mod 2024. Det skal i den forbindelse bemærkes, at det aldrig er langtidsholdbart at finansiere løbende driftsudgifter med et kassetræk. Derfor er det i den økonomiske politik i Norddjurs vedtaget, at der skal være strukturel balance i budgettet, så kommunens udgifter styres efter kommunens forventede indtægter i budgetperioden.

Der er rigtig mange forhold, der påvirker den gennemsnitlig kassebeholdning og derfor bør man aldrig basere økonomistyringen alene på kassebeholdningens størrelse.

Strukturel balance er en af de mest centrale målsætninger i Norddjurs Kommunes økonomiske politik, og betyder at indtægterne skal kunne dække udgifter til drift og anlæg samt afdrag på lån. Hvis der ikke er strukturel balance, vil den daglige drift blive finansieret via kassetræk og det er ikke langtidsholdbart.

Det betyder også, at overholdelse af det vedtagne budget, er meget vigtig, og at der som udgangspunkt ikke gives tillægsbevilling i årets løb medmindre det modsvares af ekstra indtægter. Et eksempel på en undtagelse er her i 2020, hvor kommunen i midtvejsreguleringen er tilført ekstra

indtægter til dækning af stigningen i blandt andet forsikrede ledige på arbejdsmarkedsområdet, her er såvel indtægtsbudget og udgiftsbudget hævet med tillægsbevillinger. Derved overholdes den strukturelle balance fortsat.

Hvis det vedtagne budget på et område begynder at skride, får det indflydelse på den strukturelle balance, og resulterer i et kassetræk, hvis der ikke igangsættes kompenserende tiltag. Her er fagudvalgenes rolle vigtig, og kommunalbestyrelsen har i principperne for økonomistyring og senest i KL handleplanen vedtaget at styrke udvalgenes rolle i forhold til udvalgets budget. Fagudvalgene har ansvar for overholdelse af de økonomiske rammer og skal leve op til de vedtagne spilleregler for håndtering af uforudsete udgifter. Dette gælder også i forhold til overholdelse af servicerammen. Spillereglerne omhandler en række hierarkiske principper, som først og fremmest beskriver, at det enkelte udvalg skal finde finansiering af eventuelle overskridelser ved at foretage en omprioritering indenfor egen ramme.

Overførsler på driften er ligeledes ekstra bevillinger i det enkelte år. Overførslerne fra tidligere år udgør i øjeblikket knap 65 mio. kr. fra tidligere år, og kommunalbestyrelsen har vedtaget et clearingsprincip, der betyder, at den enkelte aftaleholder kan anvendes 20% af sine overførsler, hvis der kan cleares med en anden aftaleholder, der anvender et tilsvarende mindre beløb af sit budget. Derved sikres, at servicerammen og den strukturelle balance overholdes, samt at der ikke sker et kassetræk.

Der vil blive fremlagt en revision af den økonomiske politik for økonomiudvalg og kommunalbestyrelsen i januar 2021.

Sammenhæng til andre politikker/strategier og fagområder

De økonomiske målsætninger er fastlagt og vedtaget af kommunalbestyrelsen i den økonomiske politik og i de gældende principper for økonomistyring.

Økonomiske konsekvenser

Ingen

Indstilling

Økonomichefen indstiller at målsætninger og sammenhænge i den økonomiske politik mv. drøftes.

Beslutning i Økonomiudvalget den 10-11-2020

Drøftet.

Økonomiudvalget ønsker,

1. at der udarbejdes et notat med henblik på en særskilt drøftelse i børne- og ungdomsudvalget og voksen- og plejeudvalget om overførsler (både overført overskud og underskud) på udvalgets område. Notatet sendes til de øvrige fagudvalg.
2. at der udarbejdes en beskrivelse af praksis for hvorledes reservepuljerne i budgettet har været bragt i anvendelse.

Ulf Harbo (Ø) og Mads Nikolajsen (F) ønsker, at den økonomiske politik ændres, således at fagudvalgene i særlige situationer kan indstille tillægsbevilling.

Afbud:

Kasper Bjerregaard (V)

Bilag: